

NGŨ LIỆU

Phụ lục 2.15

TỚ KHÔNG XINH

(Trích *Lê la từ nhà ra ngõ*)

- Làn -

(1) [...] Tớ ý thức được bản thân không xinh xắn từ ngày còn rất nhỏ. Tức nghĩa là suốt hơn hai mươi năm qua, tớ luôn biết được một điều rằng mình không xinh xắn. Hồi còn nhỏ, đi chụp ảnh. Cô nhiếp ảnh bảo: “Sao con bé này có cái mũi dị thể? Hếch¹ ngược lên”. Tớ không biết nghĩa là gì. Nhưng tớ hiểu đó nghĩa là “xấu”.

Tác giả đã tự ý thức được điều gì?

Lớn hơn một chút, đi mua xôi sáng thì gặp như này:

- Con nhà ai đây bà?
- Con nhà Toàn Ngọc đấy!
- Ôi lông mày rậm nhờ, cong vút như vẽ kìa.
- Mà mũi héch ngược lên, phí thể.

Tớ cầm gói xôi, đứng đơ ra!

Chuyện gì đã xảy ra với tác giả vào năm lớp 8?

(2) Năm lớp 8, tớ thăm mền bạn nọ. Bạn thân với tớ lắm. Tớ suốt ngày sang nhà bạn, bạn dạy Lý cho. Bạn vừa cao vừa giỏi, đã vậy lại đẹp trai. Mọi người hay trêu tới với bạn, ngại lắm. Tớ cũng chẳng dám nói là tớ thích người ta. Hôm ấy lên lớp, mọi người trêu, bạn cười cợt vỗ vai tớ trêu lại:

- Anh em huynh đệ thôi! Chứ xấu giật mình như này xin dành người khác.

Sau câu nói ấy, tình bạn bốn năm của tụi mình chấm dứt. Rất lâu sau bạn vẫn thắc mắc lý do tại sao.

Hình 1: Minh họa hình ảnh cô gái tự ti về ngoại hình

¹ Hếch: (mũi) héch là một khuyết điểm trong thẩm mỹ, đặc trưng bởi phần đầu mũi ngắn, chéch lên trên, làm lộ rõ lỗ mũi khi nhìn thẳng. Dáng mũi này thường bị đánh giá là kém hài hòa và thiếu sự mềm mại.

Mãi đến tận sau này, tớ vẫn nghe những câu nói vô tình như: “đen thế”, “mụn thế”, “mũi hếch thế”, “bắp chân to như đàn ông”.

Người nói không có ý gì, nhưng mình vẫn trơ khác². Tới giờ, tớ vẫn tin mình không thuộc về thế giới người đẹp. Bạn bè tớ cũng là những đứa bình thường, ngoại hình không xuất sắc. Tớ cũng không buông lời chê bai, hay đùa cợt về ngoại hình của ai, vì bản thân biết làm vậy là đau lắm.

(3) Có một bạn đẹp trai lắm! Đẹp trai xuất sắc luôn! Bạn thích tớ. Với tớ, đẹp trai quá là một điểm trừ. Bạn tán một năm rồi á, nhưng vẫn là một điểm trừ. Tớ không thể bên cạnh một người đẹp trai quá được, vì tớ có đẹp đâu. Tớ không thích sự khập khiễng³. Đẹp trai vừa phải, sáng láng thì cộng chứ đừng đẹp hơn.

Tớ đi diễn kịch bốn năm. Một ngày tớ dừng lại. Vì sân khấu có lẽ không dành cho tớ. Năng lực vừa vừa, lại còn không đẹp. Cái nghề này nhiều người đẹp lắm.

(4) Tớ sợ nổi tiếng. Khi nổi tiếng sẽ có nhiều người thích, nhưng cũng nhiều người ghét nữa. Họ sẽ đào lại những khoảnh khắc xấu điên của tớ để công kích⁴. Tớ không chịu được đâu.

Tại sao tác giả lại sợ nổi tiếng?

Trước những lời nói của “mọi người”, tác giả đã có suy nghĩ như thế nào?

Tớ nhận ra sự tự ti này vẫn in sâu trong con người mình. Tất cả đều xuất phát từ lời nói của “mọi người”. Nếu không ai nói gì, không ai chê bai, có lẽ tớ cũng sẽ tự thấy mình xinh. Nhưng xã hội không vận hành⁵ như thế. Tớ chịu thôi. Đôi khi chính tớ cũng gây ra tổn thương cho người khác. Ai cũng phải gánh chịu và vô tình gây ra tổn thương.

Tớ vẫn cố gắng mỗi ngày để giỏi lên này, để sâu sắc hơn và cũng vui hơn nữa. Giờ tớ cũng đang hạnh phúc lắm. Tớ tự nhủ, tuy không xinh nhưng tớ cao nè, gầy nè, dễ thương nè. Tớ vui vẻ, tớ “mặn” chết được nè. Và tớ còn có vô vàn thứ khác nữa.

Hình 2: Minh họa hình ảnh cô gái nỗ lực tỏa sáng

² Trơ khác: (Khẩu ngữ) trơ lại một mình, không còn ai, không còn gì bên cạnh.

³ Khập khiễng: là một từ trong tiếng Việt dùng để miêu tả hành động di chuyển không đều đặn, thường xảy ra khi một bên chân bị yếu hoặc đau.

⁴ Công kích: hành động tấn công hoặc chỉ trích mạnh mẽ, thường mang tính tiêu cực, có thể xảy ra qua vũ lực, lời nói, văn bản hoặc hành động nhằm gây tổn thương cho người khác.

⁵ Vận hành: (máy móc, thiết bị) hoạt động, làm việc hoặc được làm cho hoạt động, làm việc.

Ý! Ông trời không lấy hết của ai. Tớ chưa yêu cái mũi của tớ lắm, nhưng tớ biết nếu tớ cười thật tươi, sẽ không nhận ra cái mũi hếch của tớ nữa, quay nghiêng một chút, mặt sẽ bớt to hơn. Đôi khi mọi thứ không cần hoàn hảo, chỉ cần hài hòa. Mong cho mọi thứ hài hòa.

(Làn; *Lê la từ nhà ra ngõ*, NXB Phụ nữ Việt Nam, năm 2022, tr.104 – 108)

CÂU HỎI, NHIỆM VỤ

VĂN BẢN KÍ 15

😊 TRƯỚC KHI ĐỌC

Chia sẻ: Đối với em, tiêu chuẩn về cái đẹp được định nghĩa như thế nào? Em đã từng trải qua những khoảnh khắc bị người khác đánh giá không tốt về mình hay chưa? Những lúc như vậy em có suy nghĩ như thế nào?

📖 ĐỌC VĂN BẢN

TỚ KHÔNG XINH

(Trích *Lê la từ nhà ra ngõ*, Làn)

(Phụ lục 2.15)

📄 SAU KHI ĐỌC

🌟 KIẾN THỨC BỔ TRỢ

1. Thể loại tản văn và tùy bút (Phụ lục 1)

2. Đôi nét về tác giả và tác phẩm (Phụ lục 3.7)

THỰC HIỆN NHIỆM VỤ

Câu hỏi nhận biết

Câu hỏi 1: Bài tản văn viết về ai, về sự việc gì?

Câu hỏi 2: Nhân vật "tớ" đã ý thức được điều gì về bản thân ngay từ khi còn rất nhỏ?

- A. Bản thân không giỏi bằng người khác.
- B. Bản thân không thuộc về thế giới người đẹp.
- C. Bản thân không xinh xắn.
- D. Bản thân không đủ năng lực.

Câu hỏi 3: Tìm trong phần (1) những từ ngữ, hình ảnh mà cô nhiếp ảnh dùng để nhận xét về chiếc mũi của nhân vật "tớ".

- A. Dị, hếch ngược lên.
- B. Cao, dị thể.
- C. Dị thường, xấu xí.
- D. Cong vút, phí thể.

Câu hỏi 4: Xác định thành phần câu trong câu văn sau: “Tớ chưa yêu cái mũi của tớ lắm, nhưng tớ biết nếu tớ cười thật tươi, sẽ không nhận ra cái mũi hếch của tớ nữa.”

Câu hỏi thông hiểu

Câu hỏi 5: Trước những lời phán xét vô tình, tác giả đã có những suy nghĩ và cảm xúc ra sao? Hãy tìm những chi tiết chứng minh cho điều đó.

Câu hỏi 6: Đọc lại toàn bộ văn bản và cho biết diễn biến tâm trạng của tác giả theo sơ đồ sau:

Câu hỏi 7: Em hiểu như thế nào về câu văn: “Ông trời không lấy hết của ai”?

Câu hỏi vận dụng

Câu hỏi 8: Tác giả đã học được cách biết yêu thương bản thân mình bằng những điều vốn có. Còn em, em học được điều gì qua những chia sẻ của tác giả?

Câu hỏi 9: Tác giả nhận định: “Xã hội không vận hành như thế... Ai cũng phải gánh chịu và vô tình gây ra tổn thương.” Là một học sinh, em hãy thiết kế một chiến dịch truyền thông ngắn nhằm nâng cao ý thức về cách ngôn ngữ cho đối tượng là học sinh, để giảm thiểu "tổn thương vô tình".

HƯỚNG DẪN TRẢ LỜI

Văn bản kí 15: Tớ không xinh (Làn)

*** SAU KHI ĐỌC:**

Câu 1: *Gợi ý đáp án*

- Bài tản văn viết về nhân vật “tớ” (tác giả)
- Về sự việc: Sự hình thành và tồn tại dai dẳng của sự tự ti về ngoại hình của tác giả do những lời nhận xét vô tình từ xã hội, và quá trình tác giả cố gắng vượt qua, học cách chấp nhận và yêu thương bản thân bằng cách khẳng định những giá trị nội tại khác.

Câu 2: *Gợi ý đáp án*

- Đáp án: C

Câu 3: *Gợi ý đáp án*

- Đáp án: A

Câu 4: *Gợi ý đáp án:*

<u>Tớ // chưa yêu cái mũi của tớ lắm,</u>	(nhưng)	<u>tớ // biết nếu tớ cười thật tươi, sẽ không nhận</u>
CN1	VN1	CN2 VN2
<u>ra cái mũi hếch của tớ nữa.</u>		

Câu 5: *Gợi ý đáp án*

* Trước những lời nói vô tình ấy, tác giả đã có những suy nghĩ và cảm xúc tiêu cực lúc ban đầu; nhưng sau đó là sự chấp nhận và nỗ lực thay đổi:

- Bị tổn thương: “Tớ không biết nghĩa là gì. Nhưng tớ hiểu đó nghĩa là 'xấu'”
- Tự ti sâu sắc: “Sau câu nói ấy, tình bạn bốn năm của tui mình chấm dứt.” (Vì không dám đối diện với sự thật bị chê). “Tớ vẫn tin mình không thuộc về thế giới người đẹp.”
- Sợ hãi và né tránh: “Tớ đi diễn kịch bốn năm. Một ngày tớ dừng lại... Năng lực vừa vừa, lại còn không đẹp.” “Tớ sợ nổi tiếng... Họ sẽ đào lại những khoảnh khắc xấu điên của tớ để công kích.”
- Sợ sự khập khiễng, không tự tin về mình: “Tớ không thể bên cạnh một người đẹp trai quá được... Tớ không thích sự khập khiễng.”
- Thấu hiểu, trưởng thành: “Tớ nhận ra sự tự ti này vẫn in sâu trong con người mình... Tất cả đều xuất phát từ lời nói của mọi người.” “Ai cũng phải gánh chịu và vô tình gây ra tổn thương.”

Câu 6: *Gợi ý đáp án*

Tự ti, bị tổn thương, đau khổ

Sợ hãi mọi thứ và né tránh

Thấu hiểu, trưởng thành và thoát khỏi định kiến

Câu 7: HS trả lời theo cách hiểu của mình, có thể tham khảo gợi ý sau:

- Cuộc sống có sự công bằng ngầm. Nếu một người không may mắn ở một khía cạnh nào đó (như ngoại hình), họ sẽ được bù đắp bằng những phẩm chất, tài năng, hoặc may mắn khác (như trí tuệ, sự duyên dáng, tính cách).

- Tác giả không xinh xắn (bị “lấy đi” vẻ đẹp) nhưng lại có “vô vàn thứ khác nữa” (cao, gầy, vui vẻ, “mặn”, sâu sắc). Câu nói này giúp tác giả chuyển trọng tâm từ những khuyết điểm bên ngoài sang khẳng định những ưu điểm nội tại.

=> Chấp nhận khuyết điểm và tiếp tục sống tích cực, bởi tin rằng giá trị tổng thể của mình vẫn trọn vẹn và đáng quý.

Câu 8: HS trả lời theo cách hiểu của mình, có thể tham khảo gợi ý sau:

* Một số bài học rút ra:

- Ngoại hình không quyết định giá trị con người. Thay vì đau khổ vì những điều không hoàn hảo (cái mũi hếch), tác giả đã học cách tập trung vào những giá trị có thể phát triển được (giỏi lên, sâu sắc hơn) và những nét tính cách tích cực (vui vẻ, “mặn”). Em học được rằng sự tự tin đến từ những gì mình làm, chứ không phải từ những gì mình có sẵn.

- Thấu hiểu sâu sắc rằng những lời nhận xét tương chừng “vô tình” lại có sức tàn phá kinh khủng, có thể hủy hoại niềm tin, dẫn đến kết thúc tình bạn và ám ảnh cả cuộc đời (như chi tiết bạn thân nói “xấu giật mình”). Điều này nhắc nhở em phải cẩn trọng tuyệt đối với lời nói của mình, không bao giờ buông lời chê bai hay đùa cợt về ngoại hình của người khác.

- Học được rằng mọi thứ không cần hoàn hảo, chỉ cần hài hòa. Chúng ta nên học cách yêu thương cả những khuyết điểm nhỏ của mình và tìm cách để những ưu điểm khác tỏa sáng, cân bằng lại bức tranh tổng thể về bản thân.

Câu 9: HS trả lời theo suy nghĩ và cảm nhận của mình.